

San Michele

låter själen komma i kapp

En av Sveriges mest kända byggnader ligger i Italien.

Följ med på ett besök till Villa San Michele!

Många har besökt Villa San Michele på Capri under en dagsutflykt från Neapel eller Sorrento. Under en snabb timme får man en rundvandring och en inblick i den fascinerande historien bakom. Kanske har nyfikenheten väckts – det ska visst vara några som får bo här. Hur är det tro?

Vi börjar med en liten återblick.

Axel Munthe kom till Italien redan år 1876, som en lungklen 19-åring som behövde ett mildare klimat. Han besökte Capri och blev helt betagen av platsen med det lilla kapellet högt över öns hamn, helgat till ärkeängeln Michele, "Mikael". Förälskelsen släppte aldrig, och skapandet av Villa San Michele blev hans dröm och livsverk. Som läkare för överklass och kungligheter i Paris och Rom hade Axel Munthe en position i den europeiska societeten som man i dag har svårt att föreställa sig. Han tjänade mycket pengar, och fick råd att förverkliga sin dröm på Capri. När han så tecknade en färgstark bild av sig själv i Boken om San Michele, som kom ut år 1929 och som har getts ut på mellan 40 och 50 språk, blev han också känd för en större publik.

I dag är Villa San Michele en svensk kulturell utpost på Capri, ägd av den svenska staten som har ett vicekonsulat på villan. Här finns

Axel Munthes bostad bevarad som ett museum, och här finns också mängder av föremål som Munthe samlade på sig, en del ända från den tid då kejsar Augustus hade en villa här. På en vägg hänger en skulptur föreställande den ondskefulla Medusa, med ormar till hår. Munthe har berättat att han kände Medusas ögon se på honom nerifrån havsbotten, och när han dök hittade han fantastiskt nog den gamla skulpturen. Och vi vill gärna tro på det, för det är en del av myten som har bidragit till villans ryktbarhet.

Under de sex decennier som museet på Villa San Michele har varit öppet för allmänheten har den praktfulla anläggningen haft miljontals besökare. Bland dem finns några tusen som har fått möjligheten att bo här en tid, och som har fått inspiration och rekreation av den speciella miljö som råder här. Så ville Munthe ha det – i hans testamente stod det att man skulle "... gratis eller mot lämplig avgift där upplåta bostad åt svenska studenter, konstnärer, forskare, journalister eller andra gäster ...".

Vi tänker nu hälsa på hos dessa studenter, konstnärer, forskare och journalister.

Från hamnen tar man en av de små orange-färgade bussarna som klättrar på serpentin-

vägen 300 meter upp till Anacapri. Efter en kort promenad från torget, med trängsel bland turistgrupper och souvenirförsäljare på den smala gatan, kan man öppna den gamla porten i muren och ta steget över tröskeln till en annan värld. Tiden stannar upp och man hämtar andan. Många har vittnat om den ro som man finner bakom villans murar när man stänger dörren mot vardagen.

Den del av villan som disponeras av gästerna är avskild från museet. Här finns bostäderna i en trädgård som är lite vildvuxen, med träd och buskar, grönsaksodlingar, kryddväxter och vinrankor. På den översta terrassen finns en bocciabana och en scen där det under sommaren hålls konserter, med framstående artister inom klassisk musik och jazz.

Att bo i någon av villans gästbostäder under en så relativt lång period som tre veckor ger tid för kropp och själ att växa ner till en annan rytm. I Foresterian, som rymmer några enklare gäst- rum, finns ett gemensamt kök och en tv som ingen verkar bry sig om. Här samlas också villans gäster en gång i veckan. Då provar man gårdens egna vita vin, och någon berättar om sitt arbete eller kanske intendenten Peter Cottino delar med sig av sin kunskap om villans innehållsrika historia. Här finns möbler efter Sveriges dåvarande kronprinsessa Victoria

som var en ofta sedd gäst på villan i början av 1900-talet, författaren Oscar Wilde var också här och det var på vippet att Hermann Göring köpte villan i slutet av trettioalet – han fick dock snart annat att tänka på.

Bor man inte i ett rum i Foresterian så residerar man i någon av lägenheterna. Här finns inte tv eller radio, men det sitter en bredbandskontakt i väggen. En som har dragit högsta vinsten vid fördelningen av lägenheterna är Anne Hauger, bildkonstnär från Karlstad som är här för första gången. Hon är en av dem som varje år beviljas en treveckors arbetsvistelse på villan, och hon bor i lägenheten som har fått sitt namn efter Josef Oliv, som var den förste intendenten på Villa San Michele. Den ligger högst upp i huvudbyggnaden, med en magnifik terrass. Här kan hon hänföras av den storslagna utsikten över Neapelbukten, mot ön Ischia i nordväst, Neapel i norr, följt åt öster av Vesuvius och Amalfihalvön. Rätt under terrassen finns museet med sin pergola, sina statyer och sin välskötta park med cypresser, palmer och, faktiskt, en björk.

– Min passion är att försöka fånga det naturliga ljuset, säger Anne. Och medelhavsljuset är speciellt. Sedan är ju miljön här helt fantastisk, både innanför och utanför villans område. Man kan ostört sjunka in i sitt arbete, och det finns mycket inspiration att hitta i mötena mellan nutid, historia och myter.

I gästavdelningens trädgård finns många detaljer som inspirerar till tolkningar på duken.

– Det är fint att kunna växla mellan att meditera över färgerna i ljus och skuggor, och att gå runt och känna på atmosfären i

"Kanske ett samtal", av Anne Hauger

villan och omgivningarna. Det blir en totalupplevelse av att vara närvarande just där och då! Intendent Peter Cottino håller med:

– Den här platsen är väldigt speciell, den inspirerar och tillför något som man inte skulle ha hittat någon annanstans. Naturupplevelsen och den blandning av historia och folklore som finns här, kombinerat med kontrasterna mot Neapels kaos gör något med människorna som kommer hit.

Men vem får då egentligen möjlighet att uppleva allt detta? Konkurrensen är hård, och årligen är det mellan 300 och 500 personer som söker de drygt 60 platserna hos Stiftelsen San Michele i Stockholm. Då är det viktigt att kunna ange ett syfte med sin vistelse på villan. Det kan till exempel vara att arbeta på en bok eller på en musikkomposition, att utveckla sitt måleri eller arbeta med forskning. De sökandes kvalifikationer bedöms efter det insända cv:t, och konstnärer och konsthantverkare ska dessutom bifoga bilder av sina arbeten. I efterskott vill stiftelsen ha en rapport från vistelsen inom ett halvår efter hemkomsten.

Det var på vippet att allt detta gick Sverige ur händerna redan från början. Den svenska regeringen var tveksam till att ta emot donationen av villan, som verkade både komplicerad och kostsam. Men den kulturellt intresserade Gustaf VI Adolf engagerade sig personligen, och Munthes önskan fick bli verklighet.

I dag är Villa San Michele till allra största del ekonomiskt självförsörjande, och man främjar svensk-italienska kulturrelationer på många sätt, bland annat genom sommarens kulturevenemang som bjuder på italienska och svenska artister inom musik, sång och dans. Även i denna klassiska miljö sker varsamma förändringar. Anne Hauger blev en av de sista att bo i lägenheten med den stora terrassen. Nu pågår arbetet med att göra om den till ett kafé och därmed ge allmänheten en möjlighet att uppleva vyn över Neapelbukten.

När man som gäst ändå vill se sig omkring utanför villan så finns allt inom räckhåll. Capri är inte stort – faktum är att det är gångavstånd till allt på ön, även om det tar ett par timmar till kejsar Tiberius villa längst bort i öster. Då tar man den uråldriga trappan som börjar intill villan, och slingrar sig ner till havsnivån. Trappan lär ha 800 trappsteg, och vara byggd av fenicierna, som dominerade kusterna runt Medelhavet före romartiden. Trappans historia finns antagligen någonstans i den blandning av historiska fakta och mytologiskt dunkel som bidrar till att göra en vistelse på San Michele oförglömlig. Hit längtar man tillbaka.

